

MEKANSAL TEMSİL SORUNSALINA FAKTÖR ANALİTİK YAKLAŞIM

Saliha E.AYDEMİR Şinasi AYDEMİR
Cenap SANCAR Murat ÖZYABA

KTÜ.Mimarlık Bölümü.Trabzon

1.GİRİŞ

Ülkemizde, daha ilk planlı dönemden (1929-37) başlayarak yatırımlar Orta ve Doğu Anadolu'ya yönlendirilerek İstanbul ve İzmir'in çekiciliğine alternatif merkezler yaratılmaya çalışılmıştır. Ayrıca, son otuzbeş yıldır hemen her Beş Yıllık Kalkınma Planının temel ilkeleri arasında bölgesel farklılıklar ve bunların giderilmesi yer almıştır. 1970'li yıllarda gerek İmar ve İskan Bakanlığı (1970) ve DPT (1970;1973) gibi merkezi kurumlarda, gerekse akademik çevrelerde (Albaum,Davis,1973; Erkonak, 1979; Şanlı, 1980) çok değişkenli analiz yöntemleri kullanılarak illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmalarla bölgesel farklılıkların azaltılmasına yönelik politikalara mekansal temel oluşturmak amaçlanmıştır. Bunlara karşın, hem kamu yatırımlarının yer seçiminde hem de özel yatırımların özendirilmesi/yönlendirilmesi politikalarında politik endişelerin ağır bastığı gözlenmektedir. Bu süreç içinde bazı yerleşmelerde büyüme ivme kazanmış ise de genelde, bölgesel farklılıkların önemini koruduğu söylenebilir.

Günümüzde iletişim teknolojisindeki gelişmelerle birlikte, ulaşım harcamalarının diğer üretim girdilerinde görece öneminin yitirmesi, üretim, satış ve pazarlama süreçlerinde hareketliliği ve yer seçiminde esnekliği getirmektedir. Bu olanağın iyi değerlendirilmemesi durumunda bugün var olan ekonomik merkezler daha da güçlenerek mekansal polarizasyonu arttıracaklardır. Bu, bir yanda bölgesel farklılıkların katlanarak sürmesine neden olurken diğer yanda polarize merkezlerde mekansal-toplumsal-ekonomik sorunların daha da büyümesine yol açacaktır.

Bu çalışmanın amacı, 1970 li yıllardan bu yana izlenen yatırım politikalarının mekansal sonuçlarını il ölçeğinde irdelemektir. Olguların bir aradalığının, bu olguların özü ve oluş biçimleri üzerinde etkili olabileceği (Işık,1994) ve etkenlerin karmaşıklığı dikkate alınarak çok değişkenli analiz yöntemi kullanılmıştır.

2.YÖNTEM

Yukarıda sunulan amaç, seçilen 35 değişken üzerinde 'temel akslar faktör analizi'(principal axis factoring) tekniği kullanılarak gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Değişkenlerin seçiminde ölçüt, hem daha önce aynı tekniği kullanan, akademik çevrelerde yapılan çalışmalarla karşılaştırma yapabilmek hem de bilişim teknolojisindeki gelişimi yakalayabilmek olmuştur. Çünkü, bilgiye erişme ve bilgiyi kullanabilme olanağına sahip yerleşmeler küresel kimlik kazanmaya adaydırlar.

Bu nedenle, eski çalışmalarda kullanılan demografik özellikler, istihdam yapısı, eğitim durumu, altyapının nitelik ve niceliği, refah düzeyi (doktor, özel oto, telefon vb.) belediyelerin hizmet sunma potansiyelleri gibi nitelikleri yansıtan değişkenler bu çalışmada da kullanılmıştır. Ayrıca veri, istatistik yayınların elverdiği ölçüde iletişim, haberleşme,

banka-sigorta sektörlerinde ayrıntılandırılmıştır. 1980 li ve 1990 lı yıllarda bazı istatistiklerde görülen süreksizlik (örneğin, illere göre karayollarında yük ve yolcu taşımacılığı, ulusal ve uluslararası telefon konuşması sayısı gibi) veri sınırlandırmasına neden olmuştur. Ama, bilgisayar donanımı alt sektörü gibi uzmanlaşmış, istatistiklerde 1990' lı yıllarda yer alan bilgiler de değerlendirmeye katılmıştır.

Verilerin derlenmesinde 1980 ve 1990 yıllarına sıkı sıkıya bağlı kalınmamış, bazan zorunlu olarak (25+ işçi çalıştıran sanayide yaratılan katma değerde olduğu gibi) ara yılların verileri de alınmıştır. Böyle durumlarda veriler arasında yine on yıl gibi bir zaman aralığının kalmasına özen gösterilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde ''Statistica'' paket programından yararlanılmıştır.

3. BULGULAR

Analiz sonucunda, eigen değeri 1.00 in üzerinde olan 1980 ve 1990 yılları için, sırası ile beş ve altı faktör üretilmiştir. 1980 faktör analizinin açıklayıcılık oranı % 68.00, 1990 analizi için ise % 72.19 dur. 1980 sonuçlarında I. Faktör % 43.11 lik açıklayıcılık oranına sahipken, bu oran 1990 analizinde % 42.44 dür (Bkz. Tablo 1).

Tablo I. Faktörlerin açıklayıcılık oranları

Faktör	1980	1990
I.	% 43.11	% 42.44
II.	11.65	10.67
III.	6.36	7.46
IV.	4.51	5.24
V.	3.37	3.18
VI.	-	2.09

1980 ve 1990 yılların I. Faktörleri imalat sektöründe çalışanlar dışında aynı değişkenlerle (mali-sigorta ve sanat-kültürle uğraşanlar oranları, aynı ilde doğanlar, nüfusu 20000 + yerleşmelerde yaşayanlar, nüfus yoğunluğu, matbaa çalışanlar oranı, telefon ve doktor sayıları, haberleşme ve ulaşım sektörlerinde çalışanlar oranı), ama değişen faktör yükleri ile yüklenmişlerdir (Bkz. Tablo 2, Ek 1A ve 1B). İmalat sektöründe çalışanlar 1990 da II. ve VI. Faktörlerde bulunmaktadır. Ayrıca, 1980 de var olmayan bilgisayar yazılım ve donanımına ait alt sektör 1990 da .86 gibi yüksek bir değerle I. faktörde yer almıştır. Bu faktörler sırası ile Kentleşme-Modernleşme ve Kentleşme-Sosyo-Ekonomik Gelişme olarak adlandırılabilirler. Ulaştırma ve haberleşme sektörlerinin faktör yükleri 1980 de .70 ve üstü iken 1990 da sırası ile .50 ve .56 ya düşmesi bu sektörlerin yaygınlaştığını, il niteliklerinin belirlenmesinde ikincil plana düşüklerini göstermektedir.

1980 ve 1990 için üretilen II. Faktörlerde illerin dört büyük kente olan uzaklıkları (yükler her iki dönem için -.83 ile -.92 arasındadır), ve hane halkı büyüklükleri (sırası ile -.85 ve -.89) birincil önemde, üniversite mezunu oranı (.54 er) ve kişi başına düşen belediye geliri (sırası ile .59 ve .47) ise ikincil önemde yüklü ortak değişkenlerdir. Bunlardan başka, 1980 de ildeki yol yoğunluğu (.40) ve hizmet sektöründe çalışanlar oranı (.42), 1990 da ise konutlarda elektrik tüketimi (.54), imalat, ulaşım, mali-sigorta ve inşaat sektörlerinde çalışanlar oranları (sırası ile .55, .53, .42 ve .40) da II. faktöre yüklü değişkenlerdir. 1980 veri-

verileri ile üretilen II. Faktör Coğrafi Konum-Kentleşme, 1990 verileri ile üretilen ise Coğrafi Konum-Sosyo-Ekonomik Gelişme olarak tanımlanabilir.

Tablo 2. Faktör Analizlerde I. Faktör Üzerinde Yüklenen Değişkenler

1990	1980	1970 Erkonak	1965 Şanlı	1970 Şanlı
* Matbaa ça. nüfus %	Matbaa ça. nüfus %	Nüfus büyümesi	10000 kişiye düşen doktor.	10000 kişiye düşen doktor
* Bilgisayar sayısı	1000 kişiye doktor sa.	Kentli nüfus %	Matbaa sayısı	İl içi haber mad/ Top.nü.
* Toplam nüfus	Mali-sigorta sek.ça.	Aynı ilde doğanlar %	İstanbul, Ankara, İzmir'e uz.	Matbaa sayısı
* Mali-sigorta sek.ça.%	Haberleşme sek.ça. %	Tarım sek.çal.nü. %	Gelen göç/ Giden göç	Gelen göç/ Giden göç
* 1000 kişiye doktor sa.	İl nüfusu/ Üike nüfusu	Hiz.sek.çal. %	İstanbul'a uzaklık	İstanbul'a uzaklık
* Nüfus yoğ.	1000 kişiye düşen tlf.	Sanayi sek.çal. %	Tek.eleman, ser.mes.sa.%	Ruhsatlı inş. alanı
* Sanat-kültür hiz.çal. %	Özel araç sahipliği	Motorlu araç sayısı	Tarımda çal. faal nü. %	Tarım, ends. dışı faal nü.
* Üniversite mezunu %	Sanat-kültür hiz.çal.%	İlde eğitim yatırımları	Nüfus yoğ. kişi/km2	Tarımda çal./ Top.faal nü.
* 1000 kişiye düşen tlf.	20000+ yer. yaşayan %	Sendikali işçi sayısı	Tarım-ends. faal nü.	İl toplam nü.
* Mesken eltk. tüketimi	Ulaştırma sek.çal.%	Mesken eltk. tüketimi	İl top nüfusu	Okunan gazete sayısı
* Haberleşme çal./op.çal.	Hizmet sek. çalışan %	Doktor sayısı	İl kentsel nü.	Banka he.sa./ Top.nü.
* 20000+ yer. yasayan %	Nüfus yoğ.	Konut konforu	Yüksek okul mezunu oranı	Yük.okul mezunu oranı
* Ulaştırma sek.çal. %	İmalat sek.çal. %		Yolcu x km top. (1000)	Teknik el.-ser. meslek sa. ora.
* - Tarım sek.çal.%	İnşaat sek.çal. %		Mal x km top. (1000 ton)	yolcu x km. (1000)
* - Aynı ilde doğanlar %	- Tarımda çal.%		1950-65 nüfus artış % si	Kentsel nüfus %
*	Aynı ilde doğanlar %		- Tarım KD/ Toplam KD	1000 kişi. öğretmeni
*			- İl köy bütçe geliri	Aydın. kul. el. tük./kent. nü.
*				Nüfus yoğ. Mal/km.
*				100 bin kişiye hasta.yatak.sa.
*				Sanayi çalışan/ aktif nüfus
*				1950-70 nüfus artış %
*				okur-yazar %
*				Top. yatırım/ nüfus
*				Genç-yaşlı nü.
*				Okul sayısı

1980 de III. Faktör üzerine yüklenen tek ve birincil değerdeki değişken Adana'ya uzaklık (-.87) iken 1990 da pozitif yüklü ve ikincil değişken (.41) durumuna düşmüştür. Onun yerini aktif nüfus (.90), özel araç sahipliği (-.75), hizmet sektöründe çalışanlar (.61) almaktadır. Bu nedenle, 1980 faktörü Adana'ya Yakınlık, 1990 faktörü ise Geçimlik Hizmet Sektörü diye isimlendirilebilir.

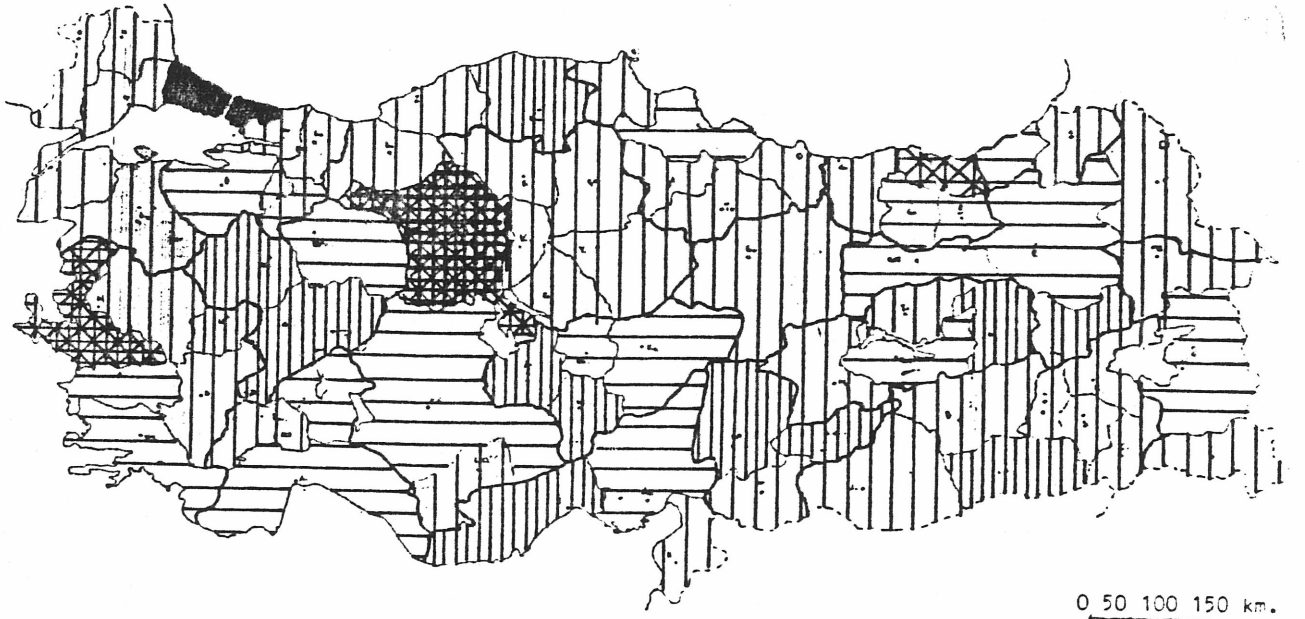
1990 verilerine göre IV. Faktör üzerinde yüklü olan değişkenler niteliğine göre ağırlıklandırılmış kara yolu yoğunluğu (.72), kişi başına düşen toplam yatırım değeri (.53) hizmet ve inşaat sektörlerinde çalışanlar oranları (sırası ile .43 ve .44) dır. 1980 verileri ile türetilen IV. Faktör 1990 a göre tamamen farklı değişkenlerle yüklenmektedir. Pozitif yüklü olan bu değişkenler, kentleşme ve sanayileşmeyi temsil etmektedirler [Karayolu yoğunluğu (.68) nüfus yoğunluğu (.55), sanayi katma değeri (.48), aynı ilde doğanlar (-.46), büyüme oranı (.43) ve tarımda çalışanlar oranı (-.40)]. Bu faktörler sırası ile Erişebilirlik-Yatırımlar ve Erişebilirlik-Sanayileşme-Kentleşme olarak tanımlanabilir.

V. Faktöre yüklenen değişkenler, 1990 da, hepsi ikincil önemde olan il nüfus yoğunluğu (-.53), karayolu yoğunluğu (-.52) ve haberleşme sektöründe çalışanlar oranı (.41), iken 1980 de okur-yazar olmayan nüfus (-.90) ve üniversite mezunu oranları (.45) dır. Tümüyle farklı nitelikteki bu iki faktör sırası ile Yerleşme Dokusu ve Eğitim olarak adlandırılmıştır.

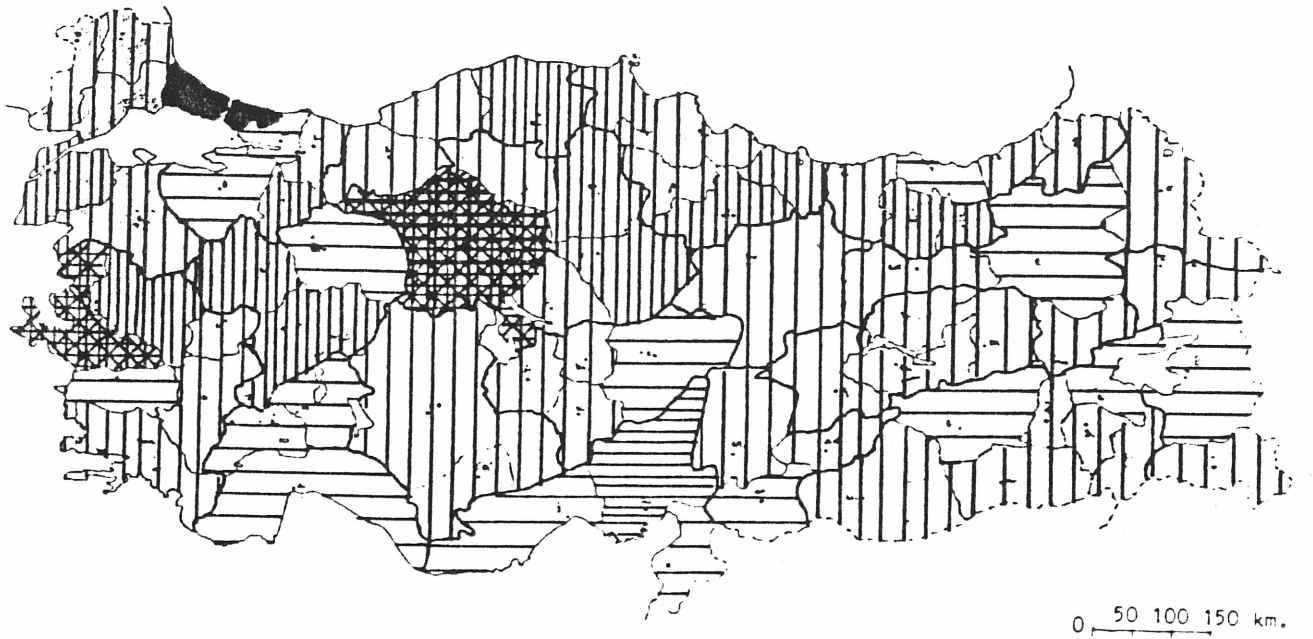
1990 verileri ile üretilen VI. Faktör , hepsi ikincil yüklü olmakla birlikte doğrudan ya da dolaylı olarak imalat sektörüyle ilişkili değişkenlerle yüküdür. Bunlar, imalat sektöründe çalışanlar oranı (.58) sanayide elektrik tüketimi (.69), büyük sanayide yaratılan kişi başı katma değer (.65), nüfusu 20000+ yerleşmelerde yaşayanlar oranı (.60), aynı ilde doğanlar oranı (-.57) ve tarım sektöründe çalışanlar oranı (-.61) dır. Sanayileşme faktörüdür.

Aynı veri tabanına dayanan iki dönemde üretilen faktörlerin ilk ikisi dışında farklı yapıya sahip olmaları (faktör yükleri ve bunların dağılımları), ülkede kesin nodal merkezler yerine bölgesel, yerel merkezlerin gelişmekte ve kentler arası bağımlılığın azalmakta olduğunu göstermektedir. Bu görüşü faktör değerlerinin (scores) dağılımları da doğrulamaktadır.

1980 ve 1990 faktör analizlerinde, illerin I. Faktörler (sırası ile Kentleşme-Sosyo-ekonomik Gelişme ve Kentleşme-Modernleşme) üzerindeki faktör değerlerine göre sıralamaları bakıldığında 1980 de pozitif puanlı il sayısı 19 iken 1990 da bu 22 ye çıkmıştır (Bkz. Tablo 3, Şekil 1 ve 2). Ayrıca, 1980 deki 6 il (İzmit, Antep, İçel vb.) 1990 da görece gerilerken (negatif değerlerken) 10 il de (Erzincan, Bayburt, Konya, vb.) özellikle Trabzon önem kazanmıştır. Bu farklılık 1990 faktöründe 1980 e göre sanayi sektöründe çalışanların bulunmamasından ve bilgisayar ile ilgili alt sektörlerin ise faktöre yüklenmesinden kaynaklanmış olabilir. Böylece, sanayisi olmayan ama görece olarak gelişmiş yapıya sahip iller ön plana çıkmışlardır. 1980 de negatif değerli son 15 ilden 7 si (Çorum, Afyon, Manisa, Kastamonu, vb.) 1990 da yerini korurken özellikle Kırşehir, Çanakkale, Malatya çok üst sıralara sıçramışlardır.

ŞEKİL 1. 1990 a ait Birinci Faktör (KENTLEŞME-MODERNLEŞME) faktör yüzeyleri

ŞEKİL 2. 1980 e ait Birinci Faktör (KENTLEŞME-SOSYO-EKONOMİK GELİŞME) faktör yüzeyleri

Faktör Değerleri :

pozitif değerler

negatif değerler

2.21+

1.81-2.20

1.36-1.80

0.91-1.35

0.46-0.90

0.00-0.45

1.81-2.20

1.36-1.80

0.91-1.35

0.46-0.90

0.00-0.45

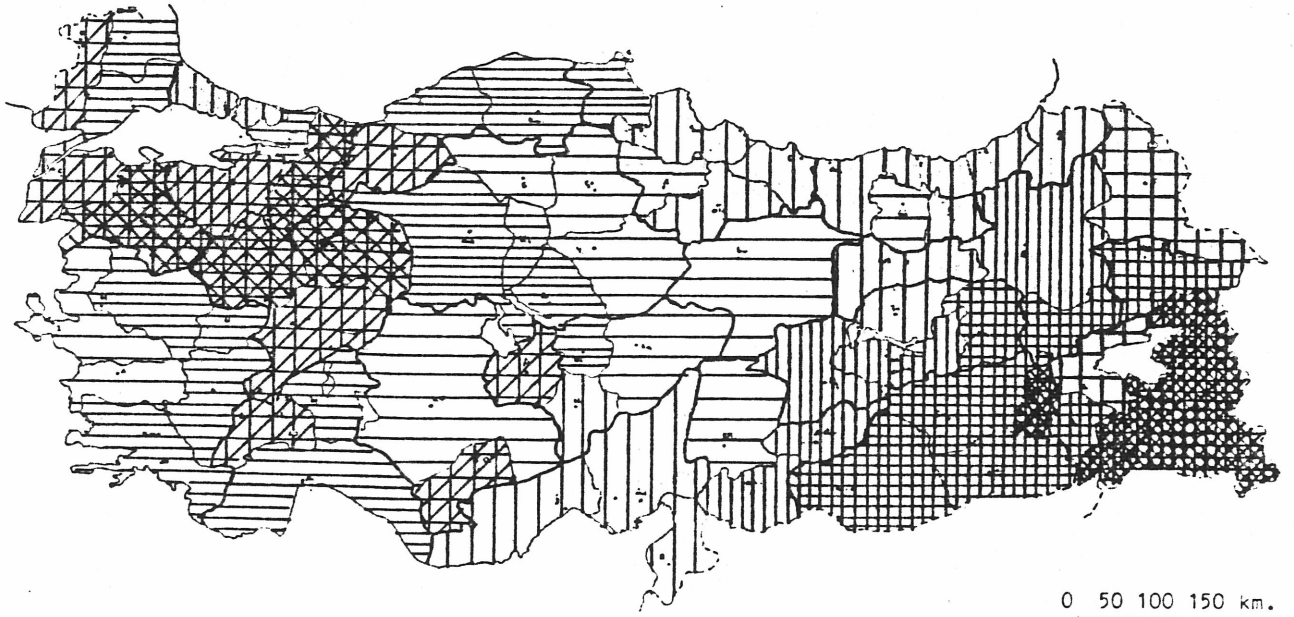
Tablo 3. Farklı Yıllardaki Faktör Analizlerde I.Faktör Üzerinde Yüklenen illerin Sıra Düzeni

1960	1965	1970	1980	1990
Istanbul	Istanbul	Istanbul	Ankara	Istanbul
Ankara	Ankara	Ankara	Istanbul	Ankara
Izmir	Izmir	Izmir	Izmir	Izmir
Adana	Kocaeli	Kocaeli	Adana	Trabzon
Eskişehir	Zonguldak	Adana	Izmit	Erzincan
Antep	Adana	Eskişehir	Antep	Eskişehir
Izmit	Bursa	Bursa	İçel	Adana
Hatay	Eskişehir	Zonguldak	Trabzon	Antalya
Bursa	Sakarya	Konya	Eskişehir	Bayburt
İçel	Aydın	Kayseri	Kayseri	Giresun
Kayseri	Hatay	Isparta	Erzurum	Konya
Isparta	İçel	Balıkesir	Isparta	Bursa
Elazığ	Balıkesir	Manisa	Antalya	Muğla
Sakarya	Manisa	Sakarya	Bursa	Isparta
Samsun	Antep	Antep	Hatay	Samsun
Diyarbakır	Konya	Hatay	Van	Rize
Balıkesir	Isparta	Elazığ	Bitlis	Nevşehir
Konya	Tekirdağ	Aydın	Burdur	Van
Manisa	Kırklareli	İçel	Diyarbakır	Elazığ
	Edirne	Samsun		Aydın
	Kütahya	Kırklareli		Gümüşhane
	Elazığ	Edirne		
	Çanakkale	Tekirdağ		
	Samsun	Denizli		
	Denizli			

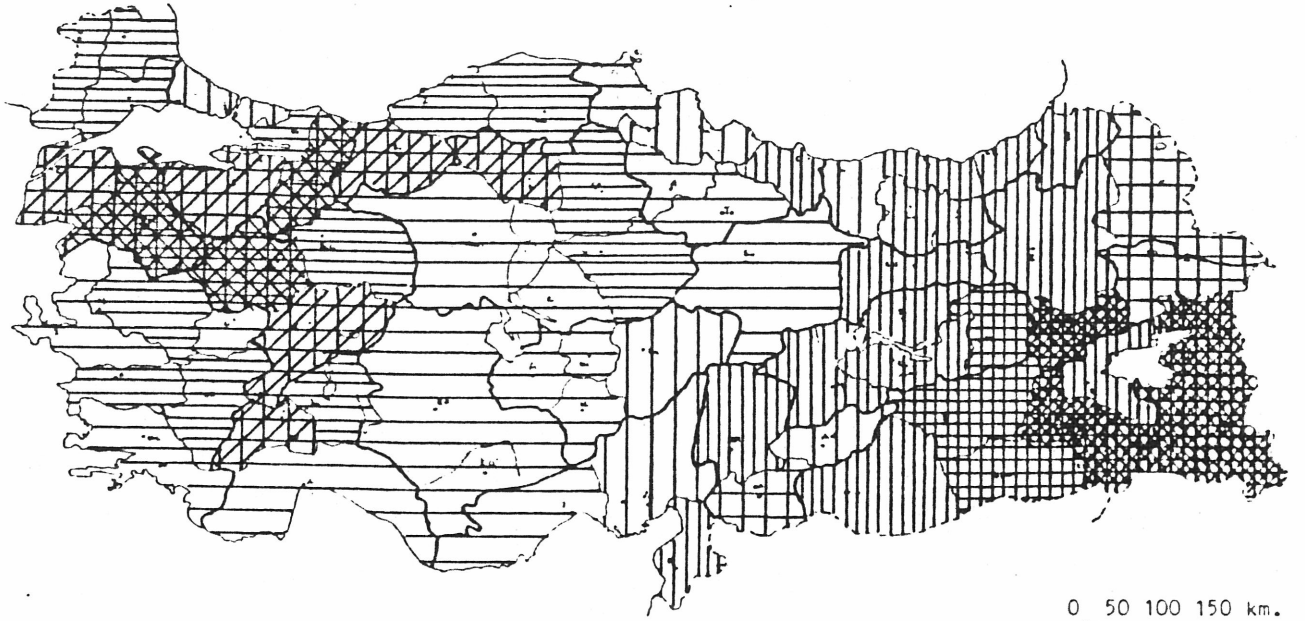
II. faktörde (Coğrafi Konum-Kentleşme ve Coğrafi Konum-Sosyo-ekonomik Gelişme), pozitif değerli iller 1980 de 36 iken 1990 da 40 a çıkmış, bunlardan 13 ü 1990 da, sıralamada daha üst sıralarda yer alırken Nevşehir aynı sırada kalmış, 24 il de daha alt sıralara düşmüşlerdir. İçel ve Tokat ise II.faktör üzerinde negatif yüklenerek gerilerde kalmışlardır. Negatif değerli son 15 il (Hakkari, Van, Siirt, Ağrı, Şırnak, Batman, Mardin, Siirt, Bitlis vb.) her iki dönemde de kendi içinde küçük kaymalar da olsa alt sıralardaki yerlerini değiştirmemişlerdir (Bkz. Şekil 3 ve 4). Bu, ülkede 'birden çok işlevli bölgesel ve yerel ilişki ağlarınının noktaları durumunda olan' (Eraydın,1994), bazı kentlerin güçlenmeye başladığını, Kuzeydoğu Anadolu illerinde kentleşmenin ve ana merkezlere erişebilirliğinin görece arttığını, ama özellikle Güneydoğu Anadolu da 1980 yapısının korunduğunu göstermektedir.

III.Faktör 1980 ve 1990 yıllarında (sırası ile Adana'ya Yakınlık ve Geçimlik Hizmet Sektörü) aynı anlamlar taşımadığından faktör yüzeyleri karşılaştırılamaz. 1990 yılı faktör yüzeyleri geçimlik hizmet sektörünün Doğu ve Batı Karadeniz, Trakya, Marmara ve Ege illerinde yer aldığını göstermektedir (Bkz. Şekil 5). 1990 da bu faktör üzerinde en fazla negatif değerle yüklenen iller Aksaray, Karaman, Kırıkkale, Batman, Şırnak ve Bayburt'dur (3.3-2.2 arasında). Bunlar yeni il statüsü kazanan yerleşmeler olup hizmet sektörlerinin henüz gelişmediği görülmektedir.

IV.faktörün de faktör yapıları farklı olduğu için faktör yüzeyleri karşılaştırılamaz.

ŞEKİL 3. 1990 a ait İkinci Faktör (COĞRAFI KONUM-SOSYO-EKONOMİK GELİŞME) faktör yüzeyleri

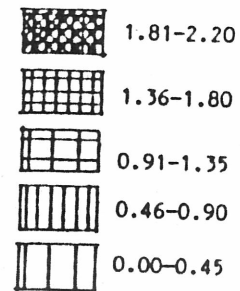
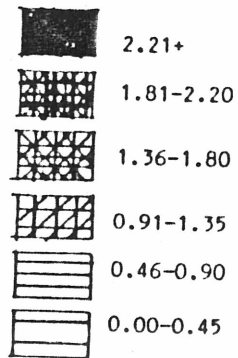

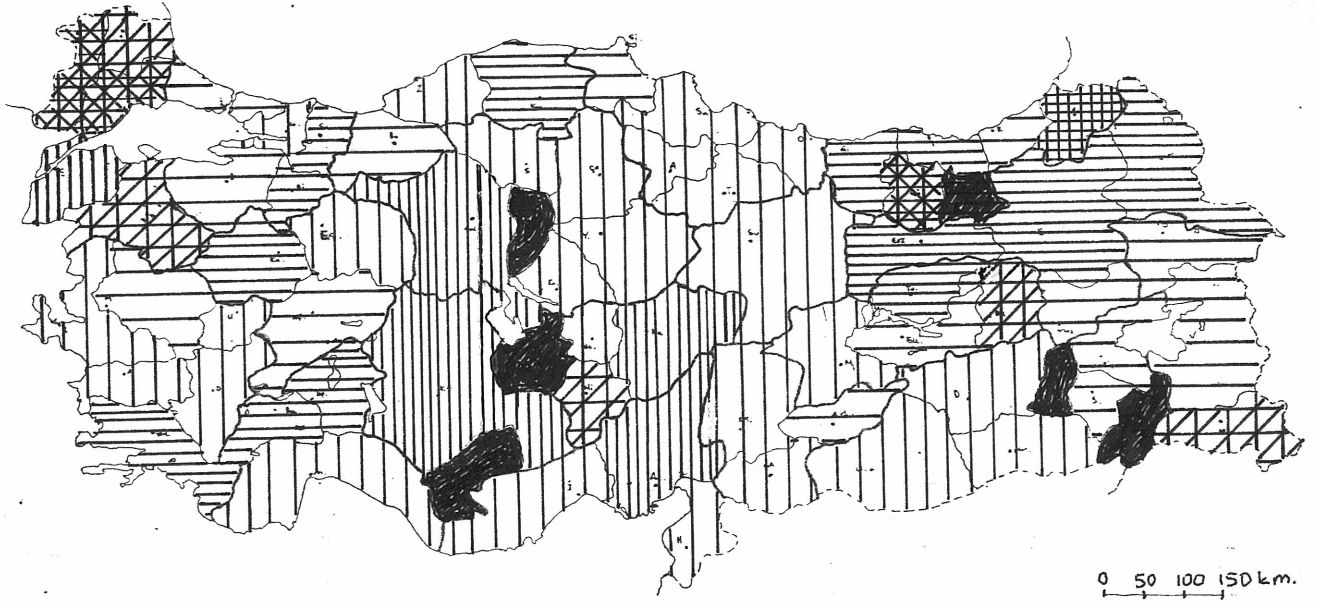
ŞEKİL 4. 1980 e ait İkinci Faktör (COĞRAFI KONUM-KENTLEŞME) faktör yüzeyleri

Faktör Değerleri

pozitif değerler

negatif değerler

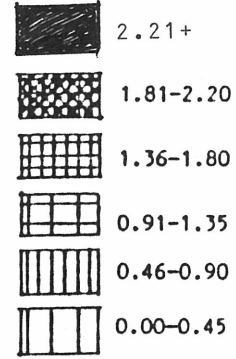
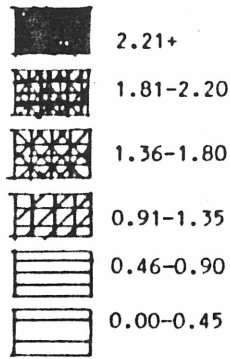

ŞEKİL 5. 1990 a ait Beşinci Faktör (GEÇİMLİK HİZMET SEKTÖRÜ) faktör yüzeyleri

Faktör Değerleri

pozitif değerler

negatif değerler

1980 de, IV.Faktör üzerinde (Erişebilirlik-Sanayileşme-Kentleşme) en fazla pozitif yüklü iller İstanbul (3.54) ve İzmir (2.75) dir. Rize, Zonguldak, Bursa, Tekirdağ, Antep ve Hatay ikinci derecede en yüksek faktör değerleri ile yüküldürler. Bölgesel ve yerel nitelikli kümelerin ve merkezlerin ülke mekanına yayıldığı görülmektedir (örneğin, Siirt-Bitlis, Bilecik-Eskişehir, Aydın-İzmir gibi). 1980 de IV. faktör üzerinde negatif yüklü illerden doğuda Van, Tunceli, Maraş ve Erzurum, İç Anadolu'da Kırşehir, Yozgat, Çankırı, Isparta ve Niğde, Karadeniz'de Tokat ve Giresun dur. Negatif yüklü illerin faktör yüzeyleri 1990 da oldukça dağınık bir dağılım sergilerler.

1990 da IV. Faktörde (Erişebilirlik-Yatırımlar) Muğla, Antalya ve Aydın en fazla pozitif yüklü illerdir. İçel ve Adana diğer bir grubu oluşturmaktadır. Urfa, Mardin, Hatay, Antep, Malatya güneydoğuda, Balıkesir, Çanakkale ve İzmir Ege de, birer kuşak oluşturmaktadır. İzmit ve Denizli ise kendi başlarına birer odak noktası olarak ortaya çıkmaktadırlar.

V.Faktör (Eğitim) üzerinde 1980 de pozitif yüklenen iller arasında Antalya en yüksek faktör değerini almaktadır (2.605). Eskişehir, Konya, Kırşehir, Kayseri bir bölge oluştururken, bu bölgenin yakın çevresinde yerel özellikli, (eğitim düzeyi görece yüksek) mekanlar oluşmuştur; Niğde, Isparta, İzmir, Karadeniz'de Zonguldak ve Sinop, Ege'de Muğla, Akdeniz'de İçel gibi. Güneydoğu da da Diyarbakır, Mardin önemli iki merkez olarak önem kazanmıştır. V.Faktör üzerinde 1980 de negatif yüklenen iller arasında Ağrı (-2.616) ve Amasya (-3.816) en sonlarda yer almaktadır.Bitlis, Bingöl, Adıyaman doğuda bir grup oluşturmaktadırlar. Çankırı-Çorum, Bursa-Bilecik, Denizli-Afyon benzerlik gösteren gruplardır.

Aynı faktör üzerinde (Yerleşme Dokusu), 1990 da, en fazla pozitif faktör değerini Ankara, Eskişehir, Bayburt, Kayseri, Erzincan ve Antalya almaktadırlar. Manisa, Nevşehir, Kırklareli yerel mekanlar olarak belirlemektedirler. İstanbul (-4.463) ve Hatay (-4.098) V. Faktör üzerinde sıralamada en sonlarda yer almaktadırlar. Maraş-Adıyaman-Urfa aksı belirginleşmektedir.

1990 verileri ile üretilen VI.Faktör (Sanayileşme) üzerinde pozitif yüklenen illerin sıralanışı, ülkedeki önemli sanayinin dağılımı ve yerel sanayi merkezlerini (küçük ve orta ölçekli) çok iyi yansıtmaktadır. Ülke sanayisinin üç önemli merkezi İzmit, Bursa, Bilecik en yüksek faktör değerleri ile ön plana çıkmaktadır. Tekirdağ, İzmir, İçel Kırklareli, Adana da yüksek faktör değerle yüküldürler. Bu illeri Eskişehir, Antep, Kırkale izlemektedir. Burada, İstanbul sanayisinin çevre illere yayılmaya başladığı açıkça görülmektedir. İstanbul ise sanayideki rolünü ileri hizmet sektöründe roller üstlenerek sürdürme yönünde gelişmelerin içindedir (Akkal, tarihsiz ve 1994).

4. SONUÇ

1960'ların bilgi toplama yöntemi ve amacı (DIE'nin) ile bugünkü yöntem arasında,son 30 yıllık gelişmeyi yansıtmak üzere farklılıklar olması doğaldır. Örneğin, Albaun ve Davies daha çok kır-kent farklılığını ortaya koyan verilerle çalışmış, Erkonak ve Şanlı ise doğrudan kentleşme, gelişme,endüstrileşmeyi açıklayıcı değişkenleri kullanmışlardır. Bu yönüyle Albaun ve Davies'in bulguları Erkonak ve Şanlı'nın ve bu çalışmanın bulguları ile karşılaştırmaya alınmayacaktır. Erkonak'ın ve Şanlı'nın bul

guları bu çalışmanın bulguları arasında herbir faktör üzerine yüklenen değişkenlerin niteliği ve niceliği bakımından bazı farklılıklar izlenmektedir. Ancak, farklılıklar kullanılan değişkenlerin sayısından kaynaklanmaktadır. Bu çalışmada, özellikle, bilgisayar, iletişim, hizmet sektörünün günümüzdeki durumunu yansıtacak değişkenler üzerinde de durulmuştur.

Erkonak kullandığı 1970-1975 yıllarına ait 25 değişkenden faktör analizi ile 4 faktör üretmiştir, faktörlerin açıklayıcılık oranı % 75 tir. Şanlı ise 1965 yılı için 58 değişken, 1970 yılı için 62 değişkenden oluşan faktör analizinde sırasıyla 12 ve 14 faktör üretmiştir. Bunların açıklayıcılık oranları da sırasıyla % 83 ve % 84 olmuştur. Albaum ve Davies de 1960 verileri ile 69 değişken kullanarak 8 faktör üretmişler ve % 75.56 açıklama oranına erişmişlerdir. Birinci faktörün açıklayıcılık oranı % 35.79 olmuştur. Şanlı'nın bulgularında da en önemli faktörler I. faktörlerdir ve açıklayıcılık oranları sırasıyla % 36 ve % 33 tür. Erkonak'ın çalışmasında ise % 46 dir.

Şanlı ve Erkonak'ın çalışmalarında ve bu araştırmada I. faktör üzerinde yüklenen değişkenlerin bir bölümü aynı kalırken (Bkz. Tablo 2), bu çalışmada sanayi ile ilgili değişkenler, imalat sektöründe çalışan oranı, sanayide tüketilen enerji, katma değer vb., 1980 de I. ve IV. faktörler üzerine, 1990 da ise II. ve VI. faktör üzerine yüklenmişlerdir.

Aynı şekilde, Şanlı ve Erkonak'ın 1980 çalışmasında I. faktör üzerine yüklenen Ankara, İstanbul ve İzmir'e olan uzaklıklar değişkenleri, bu çalışmada II. faktör üzerinde yüklenmişlerdir. Diğer bir deyişle ulaşım alt yapısındaki gelişmeler mekan oluşumunda / mekan belirlemede, aradan geçen 20 yıllık süre sonunda, ikincil plana düşmektedir. Bunun yerini, bu çalışmada Şanlı'da bulunmayan kültür, ekonomi, bilişimde çalışanlar gibi değişkenler almıştır ki bunlar gelişmişlik göstergeleri olarak değerlendirilmektedir.

Değişkenlerin toplam birliktelik (communality) değerleri irdelendiğinde, 1980 de aktif nüfus oranı ve kişi başına düşen toplam yatırım değerlerinin genel değişkenler olduğu görülmektedir (birliktelik sırası ile .46 ve .39 dur). Diğer bir deyişle tüm illerde oldukça tek düze dağılım göstermektedirler. 1990 da ise aynı değişkenlerin birliktelik değerleri sırasıyla .95 ve .52 ye yükselmişlerdir. Bu olgu, aktif nüfus oranının iç göç nedeni ile belirli illerde yığılmasıyla tek düze dağılımın bozulduğuna, yatırımlarda ise daha polarize bir dağılıma gidildiğine işaret etmektedir.

Faktör değerleri ile belirlenen faktör yüzeylerin 1980, 1990 dağılımları ayrıca faktör uzaklıkları ile sınırlanmamıştır. Bunun yerine faktör değerlerini değişken olarak alan Q-Mode faktör analizi yapılmış ve illerin faktörler üzerindeki yeni değerleri bulunmuştur.

Buna göre, 1980 ve 1990 daki yeni faktör yüzeyleri bazı iller için daha kesin yargılara varma olanağı vermektedir. Şöyleki, 1980 de I. faktör üzerine yüklenen iller hem doğu-batı hemde doğunun kendi içindeki farklılığını vurgularken, 1990 da yalnızca sanayileşmiş/ sanayileşmemiş iller gruplanmaktadır. Doğu-batı karşıtlığı ise II. faktöre kaymaktadır. 1980 de bu faktör üzerinde sanayileşmiş/ sanayileşmemiş iller ayırımı daha belirginleşmektedir. Doğu-batı karşıtlığının sanayileşmenin yaygınlaşma eğilimi karşısında yumuşama sürecine girdiği söylenebilir.

Kırşehir	.64			.83				- .58	
Kocaeli	-.46	.68			-.54	.57			.45
Konya			.72	.89					
Kütahya	.83	.79							
Malatya	-.72	.63		.51					
Manisa		.64	.47			.55	.67		
Maraş	.43			.73			.86		
Mardin	-.68	-.74	.55						
Muğla				.87	.87				
Muş	-.91		-.81						
Nevşehir	.65			-.64	.89				
Niğde		.66		.84			-.59		
Ordu			-.88				.70		
Rize	-.63		-.53	-.69		.58			
Sakarya	.43	.62			-.53	.84			
Samsun			-.88						-.80
Siirt	-.90		.65						
Sinop		.72	-.79			.42			
Sivas		.62		.81			-.57		
Tekirdağ		.66			-.63	.63	.43		.47
Tokat				-.85			.76		
Trabzon				-.86					-.74
Tunceli			-.78	-.78		-.40			
Urfa	-.42		-.45		-.50	-.86	.40		
Uşak			.47	.78					.68
Van		.81	-.75						
Yozgat	.61	.90	.58						
Zonguldak			.54		-.60	.84			
Aksaray			.85						
Bayburt							-.87		
Karaman			.63						
Kırıkkale			.54						
Batman	-.74						.50		
Şırnak	-.83								

KAYNAKÇA

- Akkal.B.L (1994), İstanbul'da Merkezi İş Alanlarında Hizmet Sektörü Faaliyetlerinin Yerleşimi Özelliklerinin Saptanması, İTÜ. Araştırma Fonu, Proje No:438.
- Albaum.M,C.S.Davies (1973) " The Spatial Structure of Socio-Economic Attributes of Turkish Provinces," Int.J.Middle East Stud. 4, s.288-310.
- Dökmeci, V. Akkal.B.L (Tarihsiz), İstanbul'da Şehir Merkezleri Odaklarının Tayini, DPT Araştırma Projesi.
- DPT (1970), Türkiye'de İller İtibariyle Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi 1963-1067, Araştırma Şubesi, Yayın No:DPT 900, SPD.207, Ank.
- DPT (1973), Kalkınmada Öncelikli Yörelere Tespiti ve Bu Yörelere Teşvik Tedbirleri, SDP Araştırma Şubesi, Yayın No.DPT 1304, KÖYD 4, Ankara.
- Eraydın.A (1994) "Mekan Organizasyonuna İlişkin Paradigmalar" Toplum ve Bilim, 64-65 Güz/Kış 1994, s.53-76.
- Erkonak.S (1979), Rural Industrialization In Turkey, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Uni.of Aberdeen, İskoçya.

Işık.O (1994) "Mekanın Politikleşmesi, Politikanın Mekansal-laşması"
Toplum ve Bilim, 64-65 Güz/Kış, s. 7-36.

İmar ve İskan Bakanlığı (1970), Antalya Bölgesi, Bölge Planlama Dairesi,
Ankara (Diğer bölgeler içinde aynı dönemde aynı amaçlı yayınlar
yapılmıştır).

Şanlı.İ (1980), Türkiye İl Sistemi: Yapısal Özellikleri, Bölgeleri ve
Büyüme Performansları Üzerine Analitik Bir İnceleme, İTÜ. Mimar-
lık Fak. Mat. İstanbul.

EK 1A. 1980 FAKTÖR YÜKLERİ

STATISTICA: FACTOR ANALYSIS

STAT. Factor Loadings (Varimax normalized)

FACTOR Extraction: Principal axis factoring

ANALYSIS (Marked loadings are > .700000)

Variab.	Factor 1	Factor 2	Factor 3	Factor 4	Factor 5	Factor 6
VAR1	-.71873	-.291252	-.071225	-.408192	-.202263	.168631
VAR2	.60752	.349590	.129465	.550129	.137317	-.136893
VAR3	.69315	.295704	.339206	.377666	.171991	-.081994
VAR4	.89509	.160129	-.096993	-.099243	.067336	-.030730
VAR5	.94819	.248954	.005128	.093568	.042827	.038760
VAR6	.76522	.201927	.182526	.276416	.108373	-.017425
VAR7	.59464	.268496	.197983	.203729	.289650	-.307598
VAR8	-.26541	-.189931	-.056794	-.244150	-.906738	-.099690
VAR9	-.02670	-.548549	.066498	-.152217	.459875	.130510
VAR10	-.73190	-.208430	.164690	-.467205	-.083002	.247932
VAR11	.71433	.095765	.309936	.237021	.164711	-.327225
VAR12	-.20753	-.851945	-.024247	-.100608	-.137558	-.032089
VAR13	.66290	.046752	.099115	.553634	-.091356	.306196
VAR14	.86928	.061254	.149468	.180173	.022457	.129278
VAR15	-.22636	-.885482	.067754	-.216672	-.059507	.019841
VAR16	-.16676	-.828848	-.316971	.116096	-.029887	-.042459
VAR17	-.17666	-.899750	.031426	-.084375	-.151371	.177238
VAR18	-.03243	-.005734	-.894619	.285584	-.026240	.219651
VAR19	-.18967	-.942403	.029413	-.143884	-.111350	.091677
VAR20	.00512	-.064371	.265583	.178566	.040788	.007634
VAR21	-.02539	.075745	.218773	.070803	.038016	.060878
VAR22	.04736	-.040009	.000854	.008438	.024756	.304290
VAR23	.14112	.576122	.111296	-.002568	-.110591	.232317
VAR24	.21331	.187680	.048369	.489187	.133179	-.277976
VAR25	.93657	.153166	-.081436	.191724	.014499	.076058
VAR26	.94135	.139731	-.153153	-.046601	.080313	.101643
VAR27	.83727	.323565	-.001299	.177993	.084534	-.149827
VAR29	.11019	.098502	.171415	-.037684	.271967	-.138195
VAR30	.85706	.072457	-.016875	-.004918	.049945	.043220
VAR31	.23901	.401861	-.004592	.090612	.099534	-.122194
VAR32	.35215	.395397	.040682	.676719	-.065029	.153266
VAR34	.33552	-.253704	.070000	.430309	.111689	-.533447
VAR35	.66472	.423783	-.255013	.196815	.197382	-.193167

EK 1B. 1980 FAKTÖR YÜKLERİ

STATISTICA: FACTOR ANALYSIS

STAT. Factor Loadings (Varimax normalized)

FACTOR Extraction: Principal axis Factoring

ANALYSIS (Marked loadings are > .700000)

Variab.	Factor 1	Factor 2	Factor 3	Factor 4	Factor 5	Factor 6
VAR1	-.521040	.110649	-.057389	-.153191	-.220464	-.617822
VAR2	.374525	.563578	.051225	.066783	-.184398	.581259
VAR3	.499997	.564365	.135957	.286603	-.052547	.237152
VAR4	.568456	.367765	.159835	-.035503	.408468	-.085361
VAR5	.824540	.418561	.140520	.212018	.066014	.165336
VAR6	.718006	.270315	-.068719	.164070	.033977	.190398
VAR7	.345206	.401730	-.039633	.443862	.078467	.188227
VAR8	-.274751	-.861433	-.093050	-.056205	-.065371	-.094881
VAR9	.628514	.535148	.145594	.235538	.203318	.141261
VAR10	-.622908	-.295090	-.047939	-.240378	-.027207	-.579545
VAR11	.563440	.055993	-.210421	.100247	-.046031	.604603
VAR12	-.186595	-.891758	-.128065	-.141691	-.010870	-.080272
VAR13	.747890	.020624	.023709	.034064	-.532933	.206585
VAR14	.853002	.036767	-.014925	.153164	-.335920	.196878
VAR15	-.192822	-.899410	-.094910	.025462	.131100	-.238333
VAR16	-.110734	-.831172	.165904	.027021	.024143	-.010344
VAR17	-.107985	-.864587	.019672	-.293293	.063837	-.189220
VAR18	.113733	.003135	.415790	-.151485	.049825	.021233
VAR19	-.139347	-.925784	-.017405	-.103238	.091501	-.224423
VAR20	-.078438	.241393	.902776	.177391	-.046893	-.109556
VAR21	.582731	.511790	.027349	.253012	-.010847	.333634
VAR22	.004372	.304843	.064195	.130703	-.099050	.693548
VAR23	.455767	.473293	.407783	.012525	.024569	-.063249
VAR24	.203371	.367203	-.052604	-.020990	-.081151	.658232
VAR25	.909339	.206899	.038327	.059254	-.111112	.253095
VAR26	.798544	.333111	.045249	.073787	.198575	.147906
VAR27	.156737	.315035	-.755202	-.074659	.017407	.019989
VAR28	.030635	-.024354	-.135100	.535655	-.255200	.279616
VAR29	.202490	.083608	.275191	.338583	.096147	.066380
VAR30	.621618	.384515	.141386	.247661	.177808	.220861
VAR31	.103492	.193717	.108064	.724827	.029552	-.061451
VAR32	.137101	.375194	-.052093	.102982	-.521830	.103125
VAR33	.859387	.025668	.031315	-.010172	-.181235	-.010985
VAR34	.235724	.014862	-.012844	.438417	-.184155	.395502
VAR35	.454511	.345240	.616964	.368828	.135802	.206980

DEĞİŞKENLERİN ADLARI

VAR1 : Tarım sektöründe çalışanlar oranı
 VAR2 : İmalat " " "
 VAR3 : Ulaştırma " " "
 VAR4 : Haberleşme " " "
 VAR5 : Mali-sigorta " " "
 VAR6 : Sanat-kültür de " " "
 VAR7 : İnşaat " " "
 VAR8 : Okur-yazar olmayanlar "
 VAR9 : Üniversite mezunları "
 VAR10: Aynı ilde doğanlar "
 VAR11: İlde 20000+ nü.yerl.yaşayan "
 VAR12: Hanehalkı büyüklüğü
 VAR13: Nüfus yoğunluğu
 VAR14: İl nüfusunun Ülke nüfusuna "
 VAR15: İlin İstanbul'a uzaklığı
 VAR16: " Ankara'ya " "
 VAR17: " İzmir'e " "
 VAR18: " Adana'ya " "
 VAR19: " Bursa'ya " "
 VAR20: Aktif nüfus "
 VAR21: Kişi başı mesken elektrik tüketimi
 VAR22: " sanayi " "
 VAR23: " belediye geliri
 VAR24: " sanayi katma değeri (25+ işçi)
 VAR25: 10000 kişiye düşen matbaa çalışan sayısı
 VAR26: " " doktor "
 VAR27: " " özel araç "
 VAR28: İl ortalama sıcaklığı
 VAR29: Kişibaşı toplam yatırım (üç yılın sabit değer ort.)
 VAR30: 1000 kişiye düşen telefon sayısı
 VAR31: Turist ortalama kalış süresi
 VAR32: Km2.ye düşen yol uzunluğu(niteliklerine göre ağırlık)
 VAR33: 100000 kişiye düşen bilgisayar yazılım-donanım sek.çal.oranı
 VAR34: Büyüme oranı
 VAR35: Hizmet sektöründe çalışanlar oranı

EK 2A. 1980 FAKTÖR DEĞERLERİ

STATISTICA: FACTOR ANALYSIS

STAT Factor Scores
 FACTOR Rotation: Varimax normalized
 ANALYSIS Extraction: Principal axis factoring

Case name	Factor 1	Factor 2	Factor 3	Factor 4	Factor 5	Factor 6
Adana	.86951	-.27152	1.57457	-.02311	-1.67390	-1.80725
Adiya.	-.42040	-.27425	1.15039	-.40162	-1.67773	-.35571
Afyon	-.65000	1.30634	.39294	-.68218	-.69640	.04210
Ağrı	-.40339	-1.24450	-1.49234	.14127	-2.61599	-.91734
Amasya	-.19710	.40688	.46617	.15218	-3.81591	-.47501
Ankara	5.32638	.33727	-.75084	-3.91211	.09296	-.49259
Antal.	.21315	.57779	.48425	-1.10495	2.60532	.67526

Artvin	-.33755	-.72616	-1.14167	.19223	-.38904	.94184
Aydin	.00489	.93312	-.98843	.19345	-.99377	-.91153
Balıke.	-.08908	1.56531	-.78439	-.48597	-.31172	-.68122
Bileci	-.60399	1.65059	-.56228	.45847	-.44676	-.68165
Bingol	-.36885	-.82779	-.27716	-.50880	-1.77027	-.43906
Bitlis	.03442	-1.72525	-.08289	.23148	-1.92899	-1.00174
Bolu	-.25596	1.26157	-.20736	-.32754	-1.11533	.00343
Burdur	.03072	1.00190	.05049	-.79711	-.15504	.21136
Bursa	.18560	1.34988	-.37227	1.51264	-.60800	-1.79601
Canakk.	-.52434	1.01142	-1.03313	.80688	.07225	.14945
Cankiri	-.21762	1.44029	.33673	-1.55701	-1.62972	1.76075
Corum	-.53646	.57798	.41325	-.62703	-1.16794	.60440
Denizli	-.02741	.93013	-.14508	-.43873	-.96827	-.39218
Diyarb.	.00211	-1.49600	.40872	-.40478	.83946	-1.04851
Edirne	-.11790	.51553	-1.77875	.41897	1.03701	.31673
Elazig	-.08632	-.76998	.20898	.16029	-.02774	-.49497
Erzinc	-.05532	-.74232	-.40897	.13513	1.02848	-.05945
Erzurum	.22921	-.86669	-.89413	-1.16225	.35692	.72701
Eskiseh	.28383	.88317	-.09091	.21925	1.61650	-.92648
G.antep	.38335	-.91012	2.26390	1.14824	.47856	.06331
Giresun	-.12165	-.37207	-.24406	-.37361	.68928	1.63603
G.hane	-.45960	-.52988	-.89915	-.53174	.26981	1.04995
Hakkari	-.19004	-2.72129	-2.03558	-.15604	-.64340	-1.00305
Hatay	.08473	-.56867	2.19289	1.44749	.33257	.03594
Isparta	.22896	.74495	.05270	-.57474	.94773	-.46432
Icel	.31159	.07710	2.09785	.15623	.78713	-.97970
Istan.	4.78337	-.00796	.42439	3.53592	-1.07710	2.58602
Izmir	2.42632	.27851	-1.18923	.21567	.94865	-.65337
Kars	-.35455	-1.33125	-.77895	-.09757	.44958	1.44244
Kastam	-.80871	.46865	-.12024	-.14692	-.37879	.79563
Kayseri	.23197	-.17677	.97854	.20864	1.07032	-1.18060
Kirkl.	-.27082	.73545	-1.64234	.57700	1.04192	-.00085
Kirseh	-.40116	.30162	.79952	-.43617	1.15786	.51739
Kocaeli	.44920	.83401	.20228	2.75457	.61865	-1.76793
Konya	-.24519	.37885	1.36194	-.58680	1.29743	-.36997
Kutahy	-.56993	1.54350	-.16438	-.29079	-.15478	-.04243
Malaty	-.40961	-.57474	1.14833	.03651	.51328	-.19981
Manisa	-.54475	.90200	-.78341	.57255	.28227	-1.21624
K.maras	-.33035	-.49270	1.96208	-.47021	.63284	-.36798
Mardin	-.39635	-1.37151	.59379	-.08023	.86103	.73221
Mugla	-.34754	.31848	-.63439	.06803	.81149	.10080
Mus	-.36042	-2.12985	-.45174	.46321	.20067	-.77388
Nevseh	-.31632	.44174	1.51889	-.27235	-1.52975	-.11295
Nigde	-.27237	.13107	1.28392	-.89494	.82165	-.37527
Ordu	-.63995	-.53134	.19853	.59521	.12301	2.30722
Rize	-.36335	-.84140	-.61728	1.11173	.26297	.96075
Sakar	-.29864	1.16549	-.31645	.80946	.33024	.25009
Samsun	-.15180	-.05008	.41309	-.19205	.46410	1.24619
Siirt	-.27108	-1.89023	-.00707	.21077	.72893	-.59096
Sinop	-.68453	.38092	-.77267	-.13164	-.23346	1.16195
Sivas	-.30360	.03156	.85777	-.50988	.38827	-.02073
Tekird	-.29710	.70851	-2.41744	1.40772	-.20244	-1.37328
Tokat	-.52039	.14004	.05290	-.27578	-.06547	.89554
Trabz	.29048	-.56161	-.12473	.17687	.16370	2.34409
Tunce	-.39948	-.51366	-.24347	-1.08821	.29610	1.15436
S.urfa	-.14446	-.54923	1.11529	-.80506	-.30691	-.43051
Uşak	-.29632	.93353	-.31180	-.14623	1.01363	-.35700

Van	.05048	-2.23198	-1.00579	-.22675	.11371	-.90134
Yozgat	-.61823	.55529	.25340	-.97594	.03967	.78568
Zongul	-.14017	.48303	.49230	1.57878	.80170	.16497

EK 2B. 1990 FAKTÖR DEĞERLERİ

STATISTICA: FACTOR ANALYSIS

STAT.

Factor scores

FACTOR

Rotation: Varimax normalized

ANALYSIS

Extraction: Principal axis factoring

Case Name	Factor 1	Factor 2	Factor 3	Factor 4	Factor 5	Factor 6
Adana	.33029	-.32434	-.59236	1.12455	.07018	1.28077
Adiyaman	-.63901	-.63498	.16625	-.63510	1.05601	-.01468
Afyon	-.49356	1.00995	.08010	-.72776	-.76203	-.51806
Agri	-.23514	-1.73680	.32090	-.20553	.08630	-.21823
Amasya	-.25778	.22524	-.02288	.46856	.19977	-.58454
Ankara	4.61575	.55267	-.45777	.00134	3.65618	-.67649
Antalya	.28636	.47195	-.21183	3.60355	1.06288	-.81441
Artvin	-.04406	-.29651	1.21477	-.82135	.52400	-.63958
Aydi	.01950	.41911	-.13389	3.06263	.03410	-.89056
Balikesir	-.18320	1.56578	.94546	.49322	-.36095	-.29081
Bilecik	-1.02231	1.55658	.70707	-.51363	-.58352	2.09360
Bingol	-.49009	-.99117	.82761	-1.11151	-.17015	-.27470
Bitlis	-.25344	-1.53517	.42821	.15572	.24709	-.11600
Bolu	-.33519	1.34453	1.02312	-1.02913	-.32343	-.14999
Burdur	-.26565	1.08108	.60804	.49776	.11939	-.55194
Bursa	.08711	1.13237	.05821	-.52787	-.11386	2.63059
Canakkal	-.15004	1.16216	-.47097	.35400	-.17853	.04728
Cankiri	-.09706	.39781	-.16612	-.88016	.48591	-.88212
Corum	-.45999	.18101	-.11189	-.37983	-.32320	-.69514
Denizli	-.14093	.53409	-.06932	.86371	-.01390	-.11459
Diyarba	-.03568	-1.46991	-.31316	.81591	.03734	.12278
Edirne	-.02635	.98859	1.76710	-.84402	.03744	.25083
Elazig	.05216	-.61188	.40074	-.49964	.52228	.24675
Erzincan	.37171	-.35606	.80536	-.83295	1.10915	-.11670
Erzurum	.31744	-.82405	.47879	-.54779	.51963	-.68013
Eskisehir	.36305	1.41114	-.09069	-.93679	1.53926	1.17160
G.Antep	-.05611	-.66126	-.41228	.35789	-.15552	1.16691
Giresun	-.11545	-.10049	.55515	-.02775	-.46937	-.81326
G.hane	.01646	.20580	1.61516	-1.43549	.40762	-1.15639
Hakkari	-.03703	-2.57188	1.17734	-.70466	.16265	.29115
Hatay	-.15485	-.43911	-.01020	.70516	-1.09813	.57858
Isparta	.07162	.86219	.56579	-.38830	.30497	-.18877
Icel	-.52972	-.41534	-.41597	1.42255	-.13586	1.39581
Istanbul	6.03094	-.12489	.36518	-.40430	-4.46331	.57427
Izmir	1.78031	.25967	-.35149	.73668	.59330	1.82815
Kars	-.07043	-1.34069	.67343	-.39467	.79824	-.62684
Kastam	-.58563	.50445	.87740	-1.24193	-.51064	-.67750
Kayseri	.16930	.11128	-.52057	-.42032	1.12667	.85553
Kirklar	-.21970	.66332	1.09307	-.01851	.83717	1.29979
Kirsehir	-.12309	.49883	-.06818	-.33129	.57812	-.54103
Kocaeli	-.11961	.63046	.09320	.78491	-.08478	3.13239

Konya	.09336	.41524	-.80371	.43102	-.13697	-.38094
Kutahya	-.62738	1.36833	.51811	-.25571	-.07127	-.28774
Malatya	-.00724	-.47842	-.19531	.57107	.44268	.03762
Manisa	-.55894	.61524	.16020	1.04300	-.94149	.36285
K.Maras	-.47917	-.26871	.36646	-.20564	-1.35741	-.13858
Mardin	-.52806	-1.70201	-.35280	.93532	-.21397	.27968
Mugla	.07230	.63161	.46300	3.61350	.72351	-1.42592
Mus	-.50311	-1.49740	.43161	-.50363	-.41147	-.21535
Nevsehi	.06014	.51861	-.17488	1.91827	.89484	-1.19179
Nigde	-.72729	.50698	.94969	-.24508	-.81505	-.48972
Ordu	-.33048	-.33032	-.14033	.35282	-.92494	-.79819
Rize	.06632	-.35373	.36097	-.95203	.44808	-.26066
Sakarya	-.40284	1.41487	.51342	-.33709	-.29163	.47703
Samsun	.06743	-.09360	-.20255	.06589	-.29326	-.31304
Siirt	-.35405	-1.65481	.43206	-.04217	-.45283	.16152
Sinop	-.35743	.65024	.08453	-.81855	-.29822	-.97124
Sivas	-.01940	.08105	-.04357	.15029	.40174	-.70792
Tekirdag	-.27172	.88203	1.54123	-.05127	-.05353	1.93128
Tokat	-.38668	-.13737	-.12919	-.20054	-.57718	-.40055
Trabzon	1.03319	-.27884	.54977	-.18334	-.55493	-1.51801
Tunceli	-.26200	-.44467	.79359	-.76116	.48061	-.57343
S.Urfa	-.34222	-1.35434	-.16349	1.08712	-1.01660	.01029
Usak	-.58423	.68715	-.12380	-.30170	.20802	.58428
Van	.05475	-2.07766	.16105	-.07023	.74514	.02642
Yozgat	-.43976	.30819	-.11527	-.46753	-.39978	-1.07508
Zongul	-.43260	.62443	-.15375	-.45735	-.82239	.61287
Aksaray	-.52614	1.24333	-3.30368	-.58723	-2.51836	-1.98106
Bayburt	.28269	-.19059	-2.20485	-1.56974	1.16104	-.82030
Karaman	-.24187	1.18935	-3.17704	-1.10824	.78137	-.47908
Kırıkka	-.21018	.71619	-3.29436	-.85614	.68178	1.13495
Batman	-.10466	-1.93687	-2.72217	-.18521	.69373	.97369
Şırnak	-.40312	-2.18904	-2.45281	.40364	.23232	.70182